

ЗУСТРІЧ, ЩО СПОНУКАЄ

Йо. 3, 16-17

Воздвиження Хреста. Читаємо «класичний» євангельський текст, що супроводжує нову (і кожну) євангелізацію: «Бог бо так полюбив світ, що Сина свого Єдинородного дав, щоб кожен, хто вірує в Нього, не загинув, а жив життям вічним» (Йо. 3, 16).

Коли я вже вкотре читав цей текст, мене вразила напруга, якої я досі не помічав у ньому: прихована місійна динаміка. Вона криється в запитанні, хто адресат тієї шаленої Любви Бога, що не зупиняється перед жертвою власного Сина? Наведене речення Ісуса називає двох її адресатів.

Один із них – це «кожен» (людина): я і ти, він, кожен особисто. Бо Євангеліє звернене до особи. Послідовно: євангелізація – це подія зустрічі Особи (Ісуса Христа) з особою (зі мною, тобою). Зустрічі щонайглибше особистої, яка залучає, перемінює, – зустрічі, що містить прощення моїх гріхів і силу Святого Духа. Зустрічі, завдяки якій я живу по-новому – я створений наново. Зустрічі, що не є лише інтелектуальним досвідом. Це сопричастя Осіб – воно відбувається в любові. Усе змінюється: я був сліпий, а тепер бачу. Я був прокажений, тепер очищений. Я був паралізований, і саме відчув силу в м'язах. Я був німий і глухий, а тепер знову вмю слухати та знаходжу в собі слова, що підтримують іншого. Я був трупом, і ось – я живу.

Усе, що випереджує цю зустріч, ще не є *sensu stricto* євангелізацією – це передєвангелізація. Вона потрібна. Навіть дуже потрібна. Проте вона все ще тільки на підступах.

А якщо ця зустріч відбудеться, то ми швидко відкриваємо, що це ніколи не є одноразовою подією – раз і назавжди. Вона знову і знову до нас повертається. Свіжа, з новою силою і впевненістю, що її дає фундамент, який закладають під кожну нову будівлю.

Проте Ісус каже до Никодима (і до кожного, хто слухає це слово) не тільки про нього і про його індивідуальне спасіння. Ісус також каже про любов Бога до «світу» (тут ми маємо грецьке слово *kosmos*) – бо це до світу (*eis ton kosmon*) послано Сина Бога; це «космос» Він має спасти, а не судити (див. Йо. 3, 17).

Виходить, не можна Ісусове слово (і діло) сприймати лише індивідуалістично: помер за «мої» гріхи, відкрив «мені» дорогу до вічного життя – Він «мій» Спаситель. Це так. Але що з тієї спасенної зустрічі, яку я особисто пережив, має «космос»?

Чи розумію, що благодать, любов, сила Святого Духа, яку я отримав, дана не тільки для мене? Що в ній є потенціал преображення «світу»? Чи я знаю, що Бог хоче любити і спасати світ також через мене? Якщо я лише дозволив Йому торкнутися мене у найінтимнішій особистій зустрічі віри?

І власне: «космос». Не тільки Церква. Не тільки моя спільнота, у якій я виконую ті чи інші завдання. Чи Церква – це мета для себе самої? Чи не є вона радше послана до «світу»?

О, як прекрасно розширюють наші серця Ісусові слова про Бога, що любить!

ВЗІРЦЕВА ЄВАНГЕЛІЗАЦІЯ

Лк. 8, 1-3

У Євангелії від Луки читаємо: «Ісус проходив через міста та села, проповідуючи й звіщаючи Добру Новину про Царство Боже. З Ним були дванадцять і деякі жінки, що були оздоровлені Ним від злих духів і недуг: Марія, звана Магдалина, з якої вийшло сім бісів, Йоанна, жінка Хузи, Іродового урядовця, Сусанна та багато інших, що їм допомагали з своїх маєтків» (Лк. 8, 1-3).

Це не звичайна розповідь. Це Об'явлення. Хоч у тексті не лунає жодне Ісусове слово. Адже Господь об'являється не тільки словами, а й вчинками (ба навіть спершу вчинками, які тільки пізніше пояснені словами). Лука, усвідомлюючи це, відразу мобілізує нашу увагу, розпочинаючи цей уривок словом (що його дуже часто пропускають у перекладах) *egéneto* – «сталосся» (у Вульґаті, латинському перекладі Святого Письма, здійсненого св. Єронімом: *factum est*): «І сталосся, що Ісус проходив...».

Сталосся.

Що саме?

Євангелізація.

Перша. Ісусова. Отже, взірцева, що визначає засади кожної наступної (до сьогодні) й позицію, яка зобов'язує кожного, хто хоче в ній взяти участь.

Які це засади і позиції? Спробуймо відчитати хоча б кілька з них. По-перше, «проходив через міста та села»; цю засаду постійно нагадував папа Франциск – необхідність вийти

до людей. Ісус не очікує, що люди прийдуть до Нього. Він виходить до них. Він невпинно в дорозі. Не тому, що Він так «любить», що має такий темперамент і що «товариський». Він у дорозі, тому що так Він зрозумів волю Бога: «Я маю й іншим містам звіщати Добру Новину про Царство Боже, бо Я на це посланий» (Лк. 4, 43). Саме Бог – це Той, хто не дозволяє Йому затриматися на місці (у Капернаумі), споглядаючи попередні успіхи і популярність (усі хочуть Його затримати). Ми зобов'язані вийти.

По-друге, Ісус проходить не сам. Його супроводжує зав'язка Церкви: Дванадцяттеро і кілька жінок. Тому що завжди євангелізує Церква. Немає євангелізації соло, окремо від інших. Євангелізація – це не особисте та індивідуальне діло. Завжди євангелізує Церква. Навіть Ісусові потрібна Церква, коли Він виходить на місію.

Ця присутність Церкви біля Нього, безсумнівно, має багато аспектів. Наприклад, аспект свідчення: Ісуса супроводжують жінки, «що були оздоровлені від злих духів», зокрема Марія Магдалина, «з якої вийшло сім бісів». Біля Ісуса вони не тільки зазнали звільнення від зла, вони також були обдаровані здатністю жертвовно служити (*diakonia*) і практично любити. Саме в цьому найліпше видно їхнє повне оздоровлення. Втім, йдеться про щось більше: Ісусові потрібна поруч Церква, бо як Добру Новину Він оголошує прихід Царства Божого. Ісус каже: «Воно є між вами» (пор. Лк. 17, 21).

Царство Бога стає присутнє в Церкві, й по-особливому тоді, коли вона відкривається на Ісусову раду вбогости («допомагали з своїх маєтків»): «Блаженні вбогі, – бо ваше Царство Боже» (Лк. 6, 20).

Ісус не «розповідає» про Царство Боже, не «викладає» теоретично його устрій. Ісус оголошує присутність Царства

між людьми. Адже тільки тоді воно є Доброю Новиною. Саме тому Ісус оголошує її зсередини спільноти, що Його супроводжує.

Такий порядок і логіку євангелізації маємо також сьогодні. Саме тому євангелізація значною мірою – це питання еклезіологічне. Йдеться не про те, щоб розповідати про Царство Боже; йдеться про те, щоб до нього запросити. Чи знаєте ви адресу?

3/100

СИЛА СЛОВА

Лк. 8, 16-18

У Євангелії від Луки знаходимо такий уривок: «Ніхто не за-свічує світила, щоб його вкрити посудиною або поставити під ліжку, а, навпаки, його ставлять на свічнику, щоб ті, що входять, бачили світло. [...] Вважайте, отже, як слухаєте: бо хто має, тому дасться; а хто не має, заберуть і те, що йому здається, нібито має» (Лк. 8, 16–18).

Це дуже важливий текст, що запитує нас, чи ми маємо в собі Слово Бога. А може, нам тільки здається, що ми Його маємо? І тоді... заберуть його в нас. Тож чи ми маємо в собі Слово? Цей уривок є продовженням попереднього, про що свідчить слово, яке його (в оригінальному тексті) розпочинає – «але» (гр. *de*; лат. *autem*); а попередній уривок – це записана Лукою версія притчі про Сіяча. Ісус закінчує її, хвалячи тих, які, почувши Слово, держать Його щирим і добрим серцем та дають плід у терпінні (пор. Лк. 8, 15).

Отже, «мати Слово в собі» – це насамперед означає мати Його «в серці», тобто затримати Його у собі як дійсність, яку ми полюбили, визнали своєю, а не тільки пізнали чи навіть зрозуміли. І йдеться тут про Слово, а не про Писання. Писання стає Словом тоді, коли воно не просто прочитане, а радше коли Господь саме тепер промовить Його до мене. Отже, йдеться про таке читання Святого Письма, щоб воно ставало зустріччю з Живим Богом, який саме тепер промовляє до мене з любов'ю. Я чую Слово на молитві; я зберігаю Його в серці через медитацію, яка є відповіддю любови на Любов.

Тому наш уривок запитує кожного з нас: чи ти маєш у собі Слово? Коли ти востаннє мав цей досвід, що Господь безпосередньо говорить до тебе текстом Писання? Чи ти зберіг Слово в собі? Не втратив? Яке це Слово? Яке конкретно? Це ключові запитання у житті вірую, бо віра народжується з того, що ми слухаємо (пор. Рим. 10, 17).

Проте це ще не кінець запитанням, які Ісус ставить у тексті, над яким ми роздумуємо. Господь також дає зрозуміти нам, що Слово ми отримали для того, щоб ним ділитися, – це світло, яке не можна прикрити посудиною; воно для інших – для кожного, хто входить у дім. Якщо я не маю бажання ділитися Словом – Його в мене заберуть.

До того ж бажання затримати Слово тільки для себе – це чіткий доказ того, що мені тільки здається, ніби я Його маю. Може, я Його тільки собі знову і знову повторюю, може, Воно мене інтелектуально захоплює чи дивує. Але, мабуть, Воно не проросло в мені – не помножилося. Воно не стало таким відкриттям, таким переворотом, який врешті-решт усе охоплює і над усім панує – таким, що я просто мушу поділитися ним з іншими – як апостоли перед Санхедрином: «Не можемо бо ми не говорити про те, що самі бачили та чули» (Ді. 4, 20).

Якщо я хочу затримати Слово тільки для себе, якщо я не бачу прихованої в Ньому спонуки, щоб Ним ділитися, – це означає, що я все ще Його не пізнав. Ймовірно, я знаю Його зміст, але я не знаю Його... сили. А та сила – зі Святого Духа, що є Подихом Писання.

Я прийняв – передаю. Це дисципліна віри, яка, зрештою, зумовлена не тільки тим фактом, що ділитися правдою, яку ми відкрили, здається природним. Вона є також покликком Духа. І обдарованістю. Спроможністю діяти. Вона є Божим планом дій. Так, це «діло Бога», у яке я можу вписатися своїм рішенням і діями.

4/100

НЕМАЄ ЛІПШИХ І ГІРШИХ

Лк. 9, 59-60

«До другого сказав: “Іди за Мною”. Та той відповів: “Господи, дозволь мені перше піти та поховати мого батька”. “Залиши мертвим ховати своїх мертвих, – сказав Ісус до нього. – Ти ж іди, проповідуй Царство Боже» (Лк. 9, 59–60).

Першої миті це Слово нас більше приголомшує, ніж надихає. Ісусовий наказ здається нелюдським! Як можна когось відмовляти від поховання власного батька? Чи може бути щось важливіше, ніж виконання цього обов'язку? Як можна, не шануючи права людини на час скорботи, обтяжувати когось, хто горює, новими тягарями та обов'язками? Хіба це слово не суперечить милосердю?

І не суперечить заповіді? Чи це не Господь наказав нам практикувати вчинки милосердя? А серед них: «померлого поховати»? Чи не про це говорять з особливим наголосом перші глави Книги Товита (пор. Тов. 1–4)? Чи це Слово можна сприймати буквально? Чи можна його взагалі якось змістовно інтерпретувати?

Водночас, видається, тодішні слухачі Ісуса також були здивовані, проте не обурені. Бо вони знали з Тори (а її вони знали незрівнянно краще, ніж ми) два тексти, які давали ключ для розуміння Ісусового заклику.

Отже, Тора забороняє ховати своїх найближчих двом категоріям вірних. Книга Левіт вимагає дотримання цієї заборони від Первосвященника: «[Не повинен] наближатися до жадного мерця; навіть ради батька чи матері своєї не буде оскверня-